

Aan: Evaluatiecommissie Wet veiligheidsregio's
Cc: drs. K.H. Ollongren, Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
mr. dr. F.B.J. Grapperhaus, Minister van Justitie en Veiligheid
drs. S. Dekker, Minister voor Rechtsbescherming
dhr. H.M. de Jonge, Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Vaste Kamercommissies van BZK, J&V, VWS

Leiden, 20 juli 2020

Betreft: evaluatie van de Wet veiligheidsregio's, knelpunten m.b.t. bekendmaking noodverordeningen en spoedpublicatie

Geachte commissieleden,

Met deze brief vraagt het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten (NJCM) uw aandacht voor een tweetal knelpunten in de Wet veiligheidsregio's en aanverwante regelgeving: 1) de wijze van bekendmaking van de noodverordeningen van de voorzitter van de veiligheidsregio. Het NJCM constateert dat de wijze van bekendmaking van de op aanwijzing van de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) tot stand gekomen noodverordeningen mogelijk ongrondwettelijk is; 2) het ontbreken van een wettelijke grondslag voor spoedpublicatie van noodverordeningen. Wij verzoeken u om deze punten – naast de reeds aangekaarte punten in onze brief d.d. 12 juni 2020 – mee te nemen in de evaluatie van de Wet veiligheidsregio's.

Bekendmaking en noodverordeningen

In een democratische rechtsstaat is het van fundamenteel belang dat burgers het recht waaraan zij zijn onderworpen daadwerkelijk kunnen kennen. Daarom vereist onze grondwet dat wetten, algemene maatregelen van bestuur en andere vanwege het Rijk vastgestelde algemeen verbindende voorschriften niet in werking treden voordat zij zijn bekendgemaakt.¹ Hetzelfde geldt voor besluiten van het gemeentebestuur die algemeen verbindende voorschriften inhouden: deze verbinden niet dan wanneer zij zijn bekendgemaakt in het gemeenteblad.² Noodverordeningen van de burgemeester worden in afwijking van die regel bekendgemaakt op een door hem te bepalen wijze.³ Wanneer de voorzitter van de veiligheidsregio de noodverordenende bevoegdheid uitoefent worden noodverordeningen bekendgemaakt op een door hem te bepalen wijze.⁴

Mogelijke ongrondwettigheid bekendmaking

Bij de in opdracht van de Minister van VWS tot stand gekomen noodverordeningen in het kader van de coronacrisis signaleert het NJCM een belangrijk knelpunt ten aanzien van de bekendmaking. De voorzitter van de veiligheidsregio kan noodverordeningen weliswaar bekendmaken op een door hem of haar te bepalen wijze, maar de vraag rijst of deze vrijheid onverkort geldt wanneer de noodverordening is gebaseerd op aanwijzingen van de Minister van VWS (al dan niet via een modelnoodverordening).⁵ In die gevallen is er volgens het NJCM feitelijk

¹ Artikelen 88 en 89, derde en vierde lid, Grondwet.

² Artikel 139, eerste lid, Gemeentewet.

³ Artikel 176, eerste lid, Gemeentewet.

⁴ Artikel 39, eerste lid en onder b, Wet veiligheidsregio's jo. artikel 176, eerste lid, Gemeentewet.

⁵ Op grond van artikel 7, eerste lid, Wet publieke gezondheid.

(al dan niet grotendeels) sprake van ‘andere vanwege het Rijk vastgestelde algemeen verbindende voorschriften’ in de zin van artikel 89, vierde lid, van de Grondwet. Deze dienen conform de daarvoor geldende wettelijke voorschriften bekend te worden gemaakt: door publicatie in de Staatscourant.⁶ De noodverordeningen van de voorzitters van de veiligheidsregio’s zijn niet in de Staatscourant bekend gemaakt, waardoor deze voor wat betreft het vanwege het Rijk vastgestelde gedeelte feitelijk nooit in werking zijn getreden. Dit is des te meer zorgelijk nu het strafbaar is om in strijd met een noodverordening te handelen⁷ en er strafrechtelijk is opgetreden op basis van overtreding van deze regels.

Gelet op het voorgaande adviseert het NJCM om in de Wet veiligheidsregio’s duidelijk op te nemen dat bekendmaking van noodverordeningen die vanwege het Rijk tot stand komen dient te geschieden via publicatie in de Staatscourant.

Grondslag voor spoedpublicatie ontbreekt

De in de coronacrisis tot stand gekomen noodverordeningen van de voorzitters van de veiligheidsregio’s zijn veelal eerst op de website van de betreffende veiligheidsregio gepubliceerd en vervolgens enkele uren of dagen later ook in het Blad gemeenschappelijke regelingen, en in (een deel van) de gemeentebladen van de deelnemende gemeenten. Hiermee is weliswaar voldaan aan het vereiste dat de noodverordening wordt bekendgemaakt op een door de voorzitter van de veiligheidsregio te bepalen wijze,⁸ maar publicatie via de website van de veiligheidsregio strookt niet met de bedoeling van de wetgever, die deze publicatiewijze voor burgers onvoldoende kenbaar acht.⁹ Een expliciete wettelijke grondslag voor zulke spoedpublicatie van noodverordeningen is niet voorhanden. Het gaat hier dus om de periode tussen de publicatie op de website en de officiële bekendmaking. Een dergelijke grondslag zit niet in de Wet veiligheidsregio’s, niet in de Bekendmakingswet, niet in de Gemeentewet en ook niet in de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Het NJCM adviseert om in de Wet veiligheidsregio’s te voorzien in een meer gedegen wettelijke grondslag voor de spoedpublicatie van noodverordeningen van de voorzitter van de veiligheidsregio.

Wij hopen dat u onze zorgpunten en adviezen mee wilt nemen in uw evaluatie van de Wet veiligheidsregio’s en zijn graag bereid tot nadere toelichting van onze brieven.

Hoogachtend,
i/o

Monique Steijns
Voorzitter NJCM

⁶ Artikel 4, onderdeel b, Bekendmakingswet. Bij de beantwoording van Kamervragen van de leden Den Boer en Sneller (beiden D66) over de bekendmaking van noodverordeningen, is dit gezichtspunt niet aan bod gekomen (*Aanhangsel Handelingen II* 2019/20, nr. 2307).

⁷ Artikel 443 Wetboek van Strafrecht.

⁸ Artikel 39, eerste lid en onder b, Wet veiligheidsregio’s jo. artikel 176, eerste lid, Gemeentewet. NB dit geldt uiteraard niet voor de hierboven in paragraaf 2 beschreven situatie.

⁹ *Kamerstukken II* 2013/14, 33597, nr. 10, p. 5.